10.11.2025

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

StV@eduskunta.fi

Asia: HE 111/2025 Hallituksen esitys eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Asiantuntijalausunto/Lääketeollisuus ry

Lääketeollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaan hallituksen esitykseen.

Lääkepolitiikassa tulee keskittyä terveydenhuollon tavoitteiden kannalta merkityksellisiin teemoihin. Lääkkeiden vähittäisjakelujärjestelmän tarkoituksena on luoda edellytykset laadukkaalle lääkehuollolle sekä varmistaa lähi- ja verkkoapteekkipalveluiden riittävä ja yhdenvertainen saatavuus koko maassa. Farmaseuttisen osaaminen on avainasemassa järjestelmän laadun varmistamisessa.

Lääketeollisuus ry:n viestit tiivistetysti:

Riittävän kattava, kustannustehokas ja väestön tarpeet huomioiva lääkkeiden vähittäisjakelujärjestelmä on perusedellytys suomalaisten lääkehoidolle ja lääkehuollolle sekä keskeinen osa sosiaali- ja terveyspalveluitamme.

Toimiva lääkkeiden vähittäisjakeluverkosto on myös merkittävä huoltovarmuustekijä.

Apteekkijärjestelmän uudistaminen on toteutettava hallitusti ja muutosten vaikutuksia arvioitava jatkokehitystä varten. Muutosten seurauksena ei pidä joutua tilanteeseen, jossa lääkkeiden saatavuus ja saavutettavuus vaarantuisivat.

Suomen kaltaisen, lääkkeiden osalta vahvasti tuontiriippuvaisen maan on aktiivisesti huolehdittava siitä, että maan toimintaympäristö säilyy yrityksille houkuttelevana. Se on keskeisin keino varmistaa riittävä lääkevalikoima potilaiden ja terveydenhuollon käyttöön.

Rajatun itsehoitolääkevalikoiman myyntikanavan laajentaminen

Rajattu itsehoitolääkevalikoima ja lääkeneuvonta

Lääketeollisuus ry kannattaa ehdotuksen mukaista vaiheittaista lähestymistapaa rajatun itsehoitolääkevalikoiman myyntikanavan laajentamisesta.

Pidämme keskeisenä sitä, että lääkeyrityksellä (myyntiluvan haltija) on oikeus päättää lääkkeensä myyntikanavasta, sillä yritys vastaa muun muassa lääkkeeseensä liittyvistä lääketurvallisuus- ja tuotelaatuasioista jatkossakin.

Kannatamme esitettyä lääkevalmistekohtaista myyntilupamenettelyä myyntikanavan laajentamiseksi. Hallituksen esityksessä ehdotettu käytäntö vastaa nykyistä käytäntöä resepti/itsehoitostatuksen hakemisesta.

Rajatun itsehoitolääkevalikoiman hinta- ja verotussääntely

Rajatulle itsehoitolääkevalikoimalle sovellettaisiin hallituksen esityksen mukaan jatkossa erilaista hintasääntelyä kuin vain apteekista myytäville itsehoitolääkkeille. Lääketeollisuus ry

pitää tärkeänä, että sama hinnoittelusääntely koskee kaikkia rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan kuuluvia itsehoitolääkkeitä riippumatta siitä, myytäisiinkö niitä apteekeissa vai myös apteekkien ulkopuolella.

Yksi lakimuutosten tavoitteista on luoda nykyistä tehokkaampaa hintakilpailua itsehoitolääkkeille. Nykymuodossaan lääketaksa siirtää väistämättä kilpailun tuoman tukkuhintojen laskun kuluttajille. Taksa on tuonut lääkkeiden käyttäjille tasapuolisen hinnoittelun ostopaikasta riippumatta, eikä hinta ole ohjannut lääkkeen valintaa.

Rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan kuuluville valmisteille sallittaisiin jatkossa tukkuhinta-alennukset. Lääketeollisuus ry ei pidä todennäköisenä, että tukkualennukset johtaisivat kuluttajien maksamien hintojen merkittävään laskuun. Sen sijaan näemme riskinä, että alennukset ohjaavat lääkevalikoimaa epätarkoituksenmukaisesti. Muualta kuin apteekista saatavien lääkkeiden tarpeettomaan käyttöön ei tule kannustaa esimerkiksi hinnoitellulla.

Muiden kuin apteekissa myytävien itsehoitovalmisteiden osalta kaikkia myyntikanavia on kohdeltava verotuksen osalta tasapuolisesti riippumatta myyntikanavasta kuten ehdotuksessa esitetään.

Rajatun itsehoitolääkevalikoiman vähittäismyyntiluvat

Lääkkeiden tukku- ja vähittäisjakelu tulee pitää toisistaan riippumattomina. Ehdotuksen perusteluissa mainitaan, että sääntelyn ei ole tarkoitus mahdollistaa tukku- ja vähittäisluvan myöntämistä samalle toimijalle. Nähdäksemme tätä rajoitusta on kuitenkin mahdollista kiertää erilaisin yritysjärjestelyin. Näemme pitkän aikavälin riskinä markkinan muuttumisen tätä kautta muutaman ison ketjun oligopoliksi.

Lääketeollisuus ry kannattaa toimipistekohtaista lupamenettelyä. Kaikilla toimijoilla tulee myös olla samat lääkkeiden varastointia ja käsittelyä koskevat vaatimukset. Toimijoiden valvonta tulee keskittää yhdelle viranomaiselle, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle.

Apteekkitalous

Lääketeollisuus ry pitää ehdotettua tasaisesti kaikkia taksaluokkia leikkaavaa mallia kannatettavana. Taksaluokkien leikkauksella tavoitellaan hallitusohjelman mukaisia 30 miljoonan euron vuotuisia säästöjä. Ehdotus ei kasvattaisi kuluttajien maksurasitetta, mikä parantaa kuluttajan mahdollisuutta hankkia tarvitsemansa lääkkeet.

Lääketeollisuus ry tukee ehdotusta apteekkiveron perusteen muuttamisesta verovelvollisen liikevaihdosta apteekin lääkemyynnin myyntikatteeseen.

Ehdotettu progressiivinen apteekkiveromalli tukee näkemyksemme mukaan riittävän kattavan lääkkeiden jakeluverkoston säilymistä paremmin kuin vaihtoehtona ollut tasaveroon perustuva malli.

Lääkemääräyksestä poikkeava lääkkeiden toimittaminen tai lääkemääräysten ilmeisten virheiden korjaaminen

Lääketeollisuus ry katsoo, että esitetyt muutokset selkeyttävät lääkkeiden toimittamista hallitusohjelmatavoitteiden mukaisesti. Tietyissä selkeästi rajatuissa tilanteissa apteekilla olisi oikeus poiketa lääkemääräyksestä tai korjata sitä itsenäisesti. Muutos on tehty tavalla, jossa lääkkeen määrääjän kokonaisvastuu lääkityksestä säilyy.

Pidämme tärkeänä, että lääkkeen saatavuushäiriöiden osalta poikkeamisia ei tehdä lähtökohtaisesti apteekin oman varastopuutteen vuoksi ja että apteekin velvoite ylläpitää asiakaskuntansa tarpeiden mukaista lääkevarastoa säilyy.

Lääkekorvausten ehdolliseen korvattavuuteen liittyvien palautusmaksujen täysimääräinen kohdentaminen valtiolle

Hallituksen esityksen mukaan lääkekorvausten ehdolliseen korvattavuuteen liittyvät lääkeyritysten Kelalle maksamat palautusmaksut kohdennettaisiin vuodesta 2026 alkaen täysimääräisesti valtion osuuteen sairausvakuutuksen menoista. Lisäksi ehdollisen korvattavuuden palautusmaksut huomioitaisiin jatkossa paremmin niiden tosiasiallista kertymää vastaavana, 90 miljoonaksi euroksi. Pidämme tätä perusteltuna, sillä palautusmaksujen huomiointi valtion sairausvakuutusmenoissa on ollut alimitoitettua. On tärkeää, että toimenpiteellä voidaan kattaa sekä kehysriihessä keväällä 2024 päätetty 10 miljoonan euron leikkaus lääkekorvausmenoista että budjettiriihessä syksyllä 2025 päätettyjä lisäsäästöjä. Muiden uusien säästötoimien toteuttaminen olisi omiaan vaarantamaan sekä lääkkeiden saatavuutta Suomeen että lääketeollisuuden investointeja maahamme.

Lääketeollisuus on talouskasvua tuova toimiala. Kasvavien investointien edellytyksenä on houkutteleva toimintaympäristö, paremmat toimintaedellytykset lääkekehitykselle ja uusien lääkkeiden käyttöönotolle. Houkutteleva toimintaympäristö edellyttää pitkäjänteistä politiikkaa päättäjiltä myös vähittäisjakelun osalta.

Kunnioittaen,

Anne-Mari Virolainen

Lääketeollisuus ry
toimitusjohtaja
Puh. 050 512 1941
anne-mari.virolainen@laaketeollisuus.fi